

עזרי וזמרת י-ה

פרפראות וחידושים על פרשת השבוע
מפניני ר' עוזי צמח הי"ו

פרשת פינחס - תשפ"ה - גיליון 157

מדור הגימטריות

פרפראות וחידושים

* ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל: (כ"ז)
(כ)

ומבאר רש"י, ונתתה מהודך עליו. זה קירון עור פנים: מהודך. ולא כל הודך, נמצינו למדין פני משה כחמה, פני יהושע כלבנה. ובתרגום יונתן בן עוזיאל כתב, ונתתן מזיו יקרה עליו. והנה המילים בפסוק: ונתתה מהודך עליו, עולה בגימטריא 1066, [כולל האותיות].
וכן המילים: דפני משה כחמה - ויהשוע כלבנה, עולה בגימטריא 1066.

* למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה לנו
אחזה בתוך אחי אבינו: (כ"ז ד)

ומבאר האור החיים הקדוש, ובנים לא היו לו. ולא אמרו אין לו, יתבאר על דרך אומרים בני בנים הרי הם כבנים, והעלו בגמרא (יבמות סב): שהוא הדין בני הבנות, לזה אמרו לא היו לו כבר אבל יש תקוה שיהיה לו והם אשר ילדו בנותיו שהם נקראים גם כן בניו.

ונראה לרמזו כן במילים פי אין לו בן תנה לנו אחזה, זהו ראשי תיבות.

זהו אם ובנים לא היו - אם תנשאנה בנותיו - יהיו נכדיו נחשבים לו כבנים - ואת חלקי נכסיו יהיו הנכדים נוחלין.

ומבאר האור החיים הקדוש [פס' ה'] ויקרב משה וגו'. אפשר שנתכוין לפי דברי תנא דחכמניות וכו' שהבאתי בפסוק למה יגרע ששפטו אם אנו כבן נירש ואם לאו תתיבם אמנו, כמו כן דבר משה לפני ה', וטעמו שאמר כן לשאם יאמר לו ה' אין להם נחלה יתן לו טעם למה לא תתיבם אמם.

ובתורה תמימה כתב, ויקרב משה - תניא, בנות צלפחד חכמניות היו, שלפי שעה דברו, דאמר ר' שמואל ב"ר יצחק, מלמד שהיה משה יושב ודורש בפרשת יבמין, אמרו לו, אם כבן אנו חשובים תנה לנו נחלה כבן, ואם לאו תתיבם אמנו, מיד ויקרב משה את משפטן לפני ה' [ב"ב קי"ט ב'].

ונראה לרמזו כן במילים פי אין לו בן תנה לנו אחזה, זהו ראשי תיבות.

ואם כבנים נחשב נירש נחלתו - למה יגרע חלקינו זה - ואם בנותיו - תתיבם אמנו לידי היבם - אשר יירש נחלת האב.

* והיתה לו ולזרעו אחריי ברית קהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו
ויכפר על בני ישראל: (כ"ה י"ג)

ומבאר רש"י [פס' ז'] וירא פינחס. ראה מעשה ונזכר הלכה, אמר לו למשה מקובלני ממך הבעל ארמית קנאין פוגעין בו, אמר ליה קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא (סנהדרין פב.), מיד ויקח רומח בידו וגו'.

ובאור החיים הקדוש ביאר, ובדרך רמז יתבאר על פי דבריהם ז"ל (במד"ר פכ"א) שאמרו פינחס הוא אליהו אשר הוא עתיד לבשר עם בני ישראל בגלות האחרון, וכאן הודיע הכתוב במה זכה למעלה זו להשיב לב בנים על אבות, ואמרו ז"ל (עדות פ"ח מ"ז) אין אליהו בא אלא להרבות שלום בעולם, והוא אומרו פינחס וגו'.

ונראה לרמזו כן במילים קהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר, זהו ראשי תיבות.

ראה ונתעלמה ההלכה ממשה רבו - נזכר פינחס והוא אליהו - כי הבעל ארמית יד קנאים חובה תהיה להורגו - ולא נתכה עד שהרגו לזמרי - תחת אשר תהיה כפרה לבני ישראל.

* ושם איש ישראל המכה אשר הכה את המדינית זמרי בן סלוא נשיא
בית אב לשמעוני: (כ"ה י"ד)

ומבאר האור החיים הקדוש, עוד יתבאר על זה הדרך על פי מה שקדם לנו מדברי המקובלים שלא ידח נדח מכל ניצוצי הקדושה וכלן לבסוף יזכו למקום שממנו באו והגם שיריע איש ישראל אף יצריח נפשו סוף כל סוף יחזור לשורשו, והוא אומרו ושם איש ישראל הרי שאפילו אחר מעשה בשם ישראל יכונה הא למדת שלא נעקר משורשו, המוכה פירוש שהכה פנחס מודיעך הכתוב שלא הוכה באבדון נפשו.

ונראה לרמזו כן במילים איש ישראל המכה, זהו ראשי תיבות.

שם איש ישראל - אע"פ שחטא ראוי הוא - כי לא ידח ממנו הנדח.

* בני יששכר למשפחתם תולע משפחת התולעי לפנה משפחת הפוני:
(כ"ו כ"ג)

ומבאר האור החיים הקדוש, שיתעסק בפיו כתולע זה שכחה בפיה, כי לעמל פה נברא האדם.

ונראה לרמזו כן במילים משפחת התולעי לפנה, זהו ראשי תיבות.

פה האדם לעסק התורה - וכחו יתן לעמול על תורתו שונתנת חיים - וילמד מכח פה תולע.

סיפור שבועי

רבי יעקב עדס זצ"ל

רבי יעקב עדס זצ"ל נולד בירושלים ביום ח' באדר תרנ"ח לאביו המקובל רבי אברהם חיים עדס זצ"ל ולאמו מרת צלחה ע"ה בת רבי משה סוויד זצ"ל. בשנת תר"ע בהיותו אך בן שנים עשרה שנה הכניסו אביו ללמוד בישיבת 'אהל מועד' בשכונת הבוכרים, שבה התרכזו מחשובי תלמידי החכמים בירושלים.

ביום ה' באדר ב' תרע"ט נשא רבי יעקב לאשה את הרבנית מרת חיה אסתר ע"ה בתו של המקובל רבי עזרא הררי רפול זצ"ל מגדולי הרבנים בארם צובא, שהקים בירושלים את ישיבת 'אוהל מועד'. עת בואם בברית הנישואין מחמת העניית הגדולה לא היה להם היכן להתגורר, הגביר רבי ניסים נחום ז"ל שהיה עוזר רבות למשפחות בני תורה, כששמע על מצבו, העמיד לרשותו דירת חדר בקומת מרתף עם ריהוט מינימלי, מיטות שולחן וכסאות.

עם כלות שבעת ימי המשתה, עת היה רבי יעקב בבית המדרש, התדפקו על ביתם שליחי הגביר רבי ניסים נחום, וביקשו את כל ריהוט הבית עד תום, לפי שהוא ניתן להם רק לשבעה ימים בלבד. ועכשיו היה צורך להעביר את זה למשפחה אחרת. למרות הצער ועגמת הנפש, הרבנית ע"ה לא העירה ולא עוררה אפילו ברמז, לבעלה רבי יעקב על כך, למרות שהבינה את משמעות הדבר של בית ללא ריהוט, ומעתה יצטרכו לישן על הקרקע, היא ניהלה את ביתה בדעת ובתבונה, נפטרה בירושלים ביום ד' אדר תשמ"ח.

סיפר רבי יעקב זצ"ל בשנת תרע"ט סמוך לזמן חופתי בהיותו מדבר עם אבי מורי רבי אברהם חיים עדס זצ"ל מעניין הצדיקים, אמרתי לו מה שראיתי בחלום הלילה החולף, רב אחד מפואר וחזונו הוד יקר, ונודע לי כי הוא רבנו הרמב"ם זלה"ה ונשקתי את ידו וברוך אותי. אמר לי עט"ר כך וכך צורתו וכך תוארו באופן שתיאר לי הכל כמו שראיתי בחלום ממש, התפלאתי על דבריו ואשאלהו אבי מהיכן יודע זה? השיבני דע בני כי אני ראיתי בעלית הנשמות בלילה את כל הצדיקים, ומכיר צורת כולם כמו הרמב"ם, הר"ף, הר"ש, הרא"ש, הרשב"א, הר"ן וכו'.

בשנת תר"פ בהיות רבנו כבן עשרים ושנים, נתמנה למגיד שיעור בישיבת 'אוהל מועד' לצידו של ראש הישיבה רבי רפאל שלמה לניאדו, הוא כיהן במשרתו זו עד לחודש אייר שנת תרפ"ג. לאחר שנסגרה ישיבת 'אוהל מועד' בשנת תרפ"ג עברו כל לומדי הישיבה יחד עם ראש הישיבה רבי רפאל שלמה לניאדו לישיבת פורת יוסף, שם נתמנה רבי יעקב עדס זצ"ל בתחילה למגיד שיעור, ולאחר מכן כיהן כאחד מראשי הישיבה.

מידי יום ביומו היה רבנו מוסר בישיבה שני שיעורים, לפני הצהריים שיעור בגמ', ואחר הצהריים שיעור בטור וש"ע חושן משפט, שיעורים אלו נמשכו במשך כעשרים שנה עד שלהי שנת תש"ג. בשנת תרצ"ה בהיותו מכהן כאחד מראשי ישיבת פורת יוסף, נתמנה ע"י רבי יעקב מאיר זצ"ל לחבר בית הדין שהוקם על ידו ובתפקיד זה שימש עד סוף שנת תש"ג.

ביום ל"ג בעומר שנת תרצ"ו נפטר בנו בכורו ר' אברהם חיים שהיה בחור בן 16 שנה, לאחר שעבר ניתוח שקדים שהסתבך, בעקבות האסון עבר רבינו התקף לב, עוד בן ובת נפטרו לו בקטנותם מדלקת ראות.

סיפר בנו הצדיק חכם יוסף עדס זצ"ל פעם לאחר שעבר רבינו התקף לב, התלוויתי אליו לתל אביב לצורך מנוחה, ובאחד הימים בשעה ששהינו במלון נכנס לבקר אותנו אדם בשם 'פרץ דמשקאי' עם שלשת בניו, וכשפגש את רבנו קרא אליו בקול 'אלו שלושתי ילדיך'... כששאלתיו לפרש הדבר? השיב, שבאותה תקופה רבנו שימש כרב בבית הכנסת של הדמשקאים, (קהילת יוצאי דמשק) נגשתי אליו ושפכתי לפניו את מר ליבי, שזה לי עשר שנים שהנני נשוי ואין לי בנים, ועל כן גמרתי אומר לגרש את אשתי. רבנו בשומעו את דברי החל לפייסני לחכות עוד שנה אחת, באומרו כי אביו רבי אברהם חיים ע"ה היה מתפלל על מקרים דומים ותפילתו היתה עושה פירות, והבטיחני שבעלותו לירושלים יתפלל על קבר אביו וה' יעזור.

ואני כדבריו עשיתי, וברוך ה' שלתקופת השנה נפקדתי בבן, ואחריו השני והשלישי ועל כן אמרתי אלו בניך.

בשנת תש"ד הוצעה לרבנו משרת דיינות בתל אביב, אולם רבנו סירב להענות להצעה, על אף העוני הגדול ששרר בביתו לאחר שלחצו עליו לקבל את המשרה הוא התייעץ עם ידידו ראב"ר העדה החרדית רבי דוד יונגרייז זצ"ל שהשיב לו אף שאנו מתנגדים למוסד זה, (הרה"ד) בכל זאת רצונינו שיהיו שם אנשים יראי הוראה כמותכם, כדי שלא תצא תקלה מתחת ידם. אך עדיין לא נחה דעתו של רבנו, עד שהרבה עליו הרב יונגרייז דברים. והשיב לו רבנו, ראה שעליך אני סומך בעולם האמת, ורק אז נאות לכהן כדיין בתל אביב, את תפקידו מילא במסירות ובנאמנות, כאשר הוא עוזב את ביתו בתחילת השבוע ושווה בתל אביב במשך כל השבוע ורק לקראת שבת היה חוזר לביתו.

בסוף שנת תש"ה נתמנה רבנו לדיין בבית הדין בירושלים, ובשנת תשס"ו נבחר לכהן כדיין בבית הדין הגדול, ולאחר תקופה עמד כראש אב"ד, כשיחד עמו ישבו בדין הרב בצלאל זולטי זצ"ל רבה של ירושלים והרב יוסף שלום אלישיב. זצ"ל בתפקיד זה כיהן רבנו עד סוף ימיו בשנת תשכ"ג.

מסופר שפעם אחת הגיעה אישה אלמנה לביתו לשפוף את ליבה, ישבה במשך כשלושת רבעי שעה וסיפרה סיפורים, ורבנו למרות שזמנו היה יקר לו מאד ישב בנחת כשהוא משתתף ומקשיב לכל סיפוריה. למחרת הגיעה שוב אותה אישה, עם אותם סיפורים והיא סיפרה אותם במשך זמן רב, והנה כאשר הגיעה אותה אישה בשלישית עם אותן מעשיות, ביקש אחד מבניו של רבנו להעיר לה שזמנו של רבנו יקר ומדוע עליה לחזור בכל יום על אותם סיפורים... אך רבנו אמר לו מיד, בני אינך יודע מהי נפש אלמנה, אפילו אם במשך שנה שלימה היא תבוא ותספר אותם סיפורים, לא אומר לה מילה.

לאחר פטירתו הקימו בניו לזכרו בביתו שברחוב יפו כולל אברכים, ולאחר מכן את ישיבת קול יעקב בבית וגן, יום אחד הגיע אדם מסוים וביקש לעזור לישיבה וזאת כהערכה לאביהם וכך סיפר: אני בעל חנות בשוק מחנה יהודה, באותו יום שבני התחתן היה אמור להתחתן בירושלים בנו של אחד מגדולי הגבירים, והיה הדבר מובן מאליו, שכל הרבנים ילכו להשתתף באותה חתונה חשובה, ולא יהיה מי שישמח את ליבי בחתונת בני, והנה למרבה הפלא הגיע רבנו וסידר קידושין ובמשך כל החתונה רקד ושימח את החתן. רבי יעקב עדס היה היחיד שדאג להגיע לחתונה ולשמח את בני, סיפר אותו בעל חנות, למחרת החתונה פגש אותו גביר את רבנו ואמר לו רק הרב היה חסר אתמול בחתונת בני... השיב לו רבנו דוקא משום כך לא הגעתי.

כל מי שהיה בא לביתו מלבד זאת שהיה מקבלו בסבר פנים יפות, גם לא היה נותן לו לעזוב את ביתו והיה טורח בעצמו להאכילו ולהשקותו, ואף כאשר ילד קטן נכנס לביתו היה משקהו מכבדו במיני מתיקה ומלווהו.

בחודש אדר תשכ"ג לקה רבינו בשטף דם במח ואושפז בבית חולים שערי צדק, תלמידיו הרבים בכל המקומות הרבו בתפילה ובתחנונים למען בריאותו, עד שבעש"ק פרשת מטות כ"ז תמוז תשכ"ג כשהוא בגיל ס"ה שנים נדם ליבו.

במוצאי שבת קדש יצאה הלווייתו מבית החולים שערי צדק לעבר ביתו שברחוב יפו, ומשם לישיבת פורת יוסף, ומשם להר המנוחות בירושלים שם נטמן סמוך לשעת חצות לילה. והנה פלא גדול כיצד סובבו מן השמים שמקום קבורתו היה כפי רצונו. באחת השנים הגיע רבנו לביתו וכולו היה מלא התרגשות והתפעלות, כששאלוהו לפרש הדבר השיב: עכשיו הייתי בנחלת ציון, לבקר את אחד מצדיקי ירושלים, חכם אצ"לאן עטיה ע"ה ראיתי שוכב במיטה, והיו ממש איבריו מתפוררים מרוב יסורים, ובאותו זמן היה שר שירי בקשות של שבת בשמחה עצומה ופניו מאירות, רבנו כה התרגש ממעשה זה של קבלת דין שמים באהבה, עד שהתבטא הלווא ואזכה להיקבר על ידו. ואכן בדרך פלאית כשבאו לחפש קבר עבור רבנו היה זה במוצש"ק, ובחשיכה כמעט שלא ניתן היה לראות דבר, וכך הוחלט על מקום קבורה מסוים, והנה למחרת לאור היום התברר שקברו של רבנו סמוך ממש לקברו של רבי אצ"לאן עטיה ע"ה זצ"ל ועל כך נאמר 'רצון יראיו יעשה'.

[דברי חיים]

רבי יעקב בן צלחה עדס זצ"ל כ"ז תמוז תשכ"ג ת.נ.צ.ב.ה

לע"ג - ניסים חיים בן חנה

נורית בת מרים ע"ה

לברכה והצלחה: * יוסף בן חנה חנינה וב"ב * שרה בת אילה * יוסף מאיר בן גאולה ויקי

* נעמה בת שושנה * רפאל בן שרה * יוסף חיים אליהו בן דבורה * משה בן שרה וב"ב